

УДК 355.43

П.В. Пістряк, В.П. Варакута, В.В. Єманов, К.В. Плетко

Академія внутрішніх військ МВС України, Харків

СПОСОБИ НЕСЕННЯ ПАТРУЛЬНОЇ СЛУЖБИ ВІЙСЬКОВИМИ НАРЯДАМИ

Виходячи з особливостей несення служби по охороні громадського порядку визначено вимоги до способів несення служби, розглянуто існуючі та запропоновано нові способи несення служби патрулями під час проведення профілактичних відпрацювань, при посиленні служби та участі у забезпеченні масових заходів.

Ключові слова: патрульно-постова служба, охорона громадського порядку.

Вступ

Постановка проблеми. Проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи з футболу “Євро 2012” вимагає від правоохоронних органів підвищення рівня забезпечення громадського порядку та безпеки не тільки поблизу стадіонів під час футбольних матчів зустрічей, а й взагалі в населених пунктах де такі зустрічі будуть проведені. А це, в свою чергу, вимагає від керівництва уточнення вимог керівних документів щодо порядку організації та способів несення служби військовими нарядами з метою збільшення ефективності їх дій, підвищення рівня безпеки особового складу та за можливості, зменшення навантаження на особовий склад.

Практика показує, що роль патрулів на автотранспорті в багатьох країнах Європи є доволі високою, майже всі види патрулювання здійснюються з використанням автомобільного транспорту. Що стосується України, то найбільш поширеним видом патрулювання де використовуються автомобілі є державна автомобільна інспекція, яка, в свою чергу, також відноситься до міліції громадської безпеки [1], але в повній мірі своїх функцій стосовно охорони громадського порядку в громадських місцях не виконує. Аналіз же використання транспортних засобів у державній автомобільній інспекції (ДАІ) дозволяє зробити висновок, що вони також не завжди використовуються за призначенням і найбільш широко використовується для доставки одного патрульного наряду до місця несення служби. Такий підхід не є раціональним, оскільки автомобіль на протязі доволі великого проміжку часу не виконує своїх функцій щодо охорони громадського порядку.

Стосовно несення патрульно-постової служби (ППС), то при її більш детальному аналізі, також можна виявити деякі недоліки. Серед них можна виділити такі, як недостатнє забезпечення безпеки особового складу при доставці правопорушників до органів та підрозділів внутрішніх справ, нераціональне розміщення нарядів на території району патрулювання, несвоєчасне надання допомоги у разі виникнення надзвичайних ситуацій тощо. Всі ці питання можуть бути вирішені шляхом чіткого визначення порядку та прийомів несення служби. Тобто

таких способів дій, які б дозволили вирішити більшість зазначених проблемних питань. Саме тому визначення можливих способів несення ППС є одним з найважливіших питань сьогодення.

Метою статті є визначення основних вимог та запропонувати способи несення патрульно-постової служби автопатрулями в різних умовах оперативної обстановки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Порядок організації та несення служби з охорони громадського порядку та громадської безпеки визначено в [1, 2]. Відомо, що за способом пересування патруль може бути пішим, на катері, на велосипеді або на автомобілі. Патруль на автомобілі (автопатруль) переважно призначається для ОГП на відособлених (віддалених) маршрутах. Протяжність маршруту для автопатруля може становити 6 – 8 км. Залежно від умов несення служби і обстановки протяжність маршруту може бути збільшена або зменшена. Крім несення служби на маршруті патрулювання на автопатруль покладається і виконання інших завдань щодо надання допомоги іншим військовим нарядам, доставки правопорушників до органів внутрішніх справ, перевірку віддалених районів, населених пунктів тощо.

Відповідно [1, 2] в залежності від завдань, особливостей маршруту, обстановки, що склалась, пори року, доби, вказівок прямих і безпосередніх начальників та інших показників та факторів порядок пересування і, відповідно, спосіб несення служби патруля на автомобілі територією (маршрутом) може бути змінено. Що ж стосується самих способів, тобто порядку та прийомів дій, які можуть бути змінені в залежності від зазначених показників та факторів, то вони не конкретизовані ні в одному з існуючих керівних документів.

Виклад основного матеріалу

Виходячи з [2] командир повинен:

– повсякденно піклуватися про безпеку особового складу військових нарядів та створення належних умов для несення служби;

– контролювати та визначати обсяг служби кожному підрозділу та службове навантаження на особовий склад;

– визначати озброєння та екіпіровку нарядів з метою забезпечення безпеки під час несення служби тощо.

Таким чином, приймаючи рішення на несення служби наявних сил та засобів на маршрутах патрулювання відповідно до пункту 2.2.7 [2] командир, серед інших заходів, повинен визначати спосіб несення служби військовими нарядами на маршрутах патрулювання з урахуванням певних вимог.

З приведеного вище та з особистого досвіду визначимо такі вимоги:

1) довжина маршруту патрулювання, швидкість руху та дальність виявлення повинні забезпечувати максимальну імовірність виявлення правопорушень;

2) спосіб несення служби та порядок доставки правопорушників до ОВС повинен забезпечувати безпеку особового складу, (доставлення порушників (злочинців) до ОВС з використанням транспортних засобів зменшує імовірність можливого нападу на наряд як з боку посібників (співчуваючих), так і з боку самих порушників (злочинців);

3) у разі виникнення надзвичайних обставин, час надання допомоги наряду не повинен перевищувати 5 – 10 хвилин;

4) кожен маршрут патрулювання для забезпечення законності дій патруля та визначення його наявності на маршруті патрулювання повинен перевірятись 4 – 6 разів на годину;

5) графік несення служби та появи їх в різних точках маршруту патрульними не повинен бути передбачуваним;

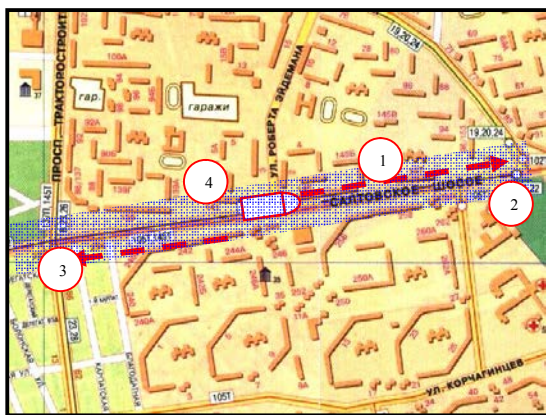
6) час відсутності наряду на маршруті патрулювання не повинен перевищувати 20 хвилин (часу на переміщення наряду в одному напрямку).

Для виявлення проблемних питань та визначення способів їх усунення розглянемо порядок та прийоми несення служби нарядами по охороні громадського порядку.

Лінійний спосіб патрулювання та патрулювання вісілкою.

Патрульні наряди на автомобілях несуть службу шляхом огляду маршруту патрулювання що складає 6 – 8 км зі швидкістю не більше 40 км год. Під час руху, при цьому, через певні проміжки часу вони зупиняються у визначених місцях та начальник військового наряду організовує піше патрулювання. Можливими місцями зупинки автопатруля є автобусні зупинки, місця скупчення громадян, місця де скоювались злочини, тощо. Дальність руху пішого патруля від автомобіля може складати до 300 метрів. При чому водій транспортного засобу завжди повинен залишатись в автомобілі. Такий спосіб несення служби автопатрулем є “класичним”.

З [3] відомо, що патрулювання може здійснюватись двома основними способами: способом лінійного патрулювання та “вісілкою” (рис. 1).

а

б

Рис. 1. Способи несення служби патрулем:
а – лінійне патрулювання; б – патрулювання “вісілкою”

Якою ж повинна бути оптимальна швидкість руху патруля та дальність маршруту? Головним завданням патруля є припинення та попередження злочинів на маршруті патрулювання. Характерними особливостями несення служби на рубежі патрулювання є обмежений час перебування злочинців (правопорушників) в межах маршруту. Тому військовий наряд має рухатись з такою швидкістю, щоб скоєння правопорушення на маршруті патрулювання не стало непоміченим.

Використовуючи приведену одним з авторів в [3] методику розрахунку довжини маршруту патрулювання визначимо його довжину для авто-

патруля, відповідно для лінійного способу патрулювання та патрулювання вісілкою сутність яких приведена на рис. 1:

$$l_{шл1} = D_{вияв} \cdot \frac{m^2}{\sqrt{4+m^2}}; \quad (1)$$

$$l_{шл2} = D_{вияв} \cdot \frac{2m}{m+1} \cdot \sqrt{m^2-1} + D_{вияв}, \quad (2)$$

де $m = \frac{V_{патр}}{V_{злоч}}$ – співвідношення швидкостей правопорушника (злочинця) та автопатруля; $D_{вияв}$ – ре-

льна дальність на якій військовий наряд може виявляти правопорушення; $I_{шл1}$ та $I_{шл2}$ – відповідно довжина маршруту патрулювання лінійним способом та вісімкою.

Провівши відповідні розрахунки отримаємо ре-

альну довжину маршруту патрулювання в якій виконується вимога № 1. В табл. 1 наведені дані довжини маршруту патрулювання при різних швидкостях руху патруля та різній дальності виявлення правопорушень.

Таблиця 1

Довжина маршруту патрулювання при різних швидкостях руху патруля

$V_{патр}$	40	50	60	40	50	60
$V_{злоч}$	3	3	3	3	3	3
$D_{вияв}$	300	300	300	400	400	400
$I_{шл1}$	587	592	596	782	788	792
$V_{патр}$	40	50	60	40	50	60
$V_{злоч}$	5	5	5	6	6	5
$D_{вияв}$	400	400	400	500	500	500
$I_{шл1}$	3104	3922	4734	3192	4051	4902

Таким чином, з табл. 1 та 2 бачимо, що встановлена швидкість руху та протяжність маршруту не забезпечує стовідсоткового виявлення правопорушень на визначеній в керівних документах довжині маршруту патрулювання. Служба патруля буде ефективна лише при відстанях в 500 – 600 метрів.

Причому, реальна дальність виявлення правопорушень у густонаселених (спальних) районах міст, як правило, не перевищує 200 метрів.

Під час проведення профілактичних відпрацювань, як правило, у незнайомих містах, командир перш за все повинен забезпечити постійний контроль за несенням служби, безпеку військовослужбовців та якісне несення ними служби.

Питання підвищення ефективності несення служби може бути вирішено наступним чином. Відомо, що при затриманні правопорушника за скоєння адміністративного правопорушення, військовий наряд супроводжує його до найближчого опорного пункту або органу внутрішніх справ, де проводить оформлення правопорушення, тобто складається протокол про адміністративне правопорушення, встановлюється особа порушника, його причетність до інших порушень, тощо. Враховуючи дальність до найближчого органу внутрішніх справ, час відсутності патрульного наряду на маршруті патрулювання в такому випадку може складати від 30 хвилин до 1 – 1,5 години, що збільшує імовірність скоєння непомічених правопорушень в цей час.

Якщо ж залучати автопатруль для оформлення правопорушень безпосередньо на маршрутах патрулювання, то такий час можна скоротити до мінімуму. Отже, приведені вище питання можна вирішити наступним чином. Якщо для несення служби начальник патрульної групи буде використовувати патрульний автомобіль, це дасть можливість не тільки скоротити час відсутності наряду на маршруті патрулювання, а взагалі його виключити. Так, якщо в якості начальника патрульної групи залучати до несення служби дос-

відченого працівника міліції, або військовослужбовця внутрішніх військ, то оформлення правопорушень можна здійснювати безпосередньо у патрульному автомобілі, або ж з його використанням. При цьому спосіб несення служби буде наступним. Автопатруль на чолі з НПГ рухається визначеним маршрутом поступово перегинаючи маршрути патрулювання підпорядкованих нарядів в різних точках маршруту та під час руху шляхом ведення спостереження несе службу по ОГП. Прибуваючи у визначену контрольну точку маршруту перевіряє несення його служби та продовжує рух. У разі відсутності наряду в контрольній точці більше 5 хвилин – починає рухатись по його (пішого патруля) маршруту та виявляє його визначаючи причини відсутності. При цьому начальник патрульної групи (НПГ) посилює пильність інших військових нарядів. У разі затримання правопорушника на маршруті патрулювання наряд негайно викликає НПГ та після його прибуття разом з ним здійснює оформлення правопорушення. Після чого НПГ доставляє правопорушника в ОВС, а наряд продовжує несення служби.

Такий порядок дій не тільки збільшить якість контролю несення служби, а й значно підвищить ефективність несення служби, та зведе до мінімуму, у разі застосування відео реєстраторів, можливість “вирішення питань на місці”, тобто отримання хабарів працівниками міліції та забезпечить законність під час оформлення правопорушення.

Спосіб найбільшого перекриття маршрутів патрулювання.

Збільшити чисельність (хоч і віртуально) патрульних нарядів на вулицях населеного пункту можна і використовуючи наступний спосіб несення служби патрулями.

Для прикладу візьмемо район несення служби який має 8 маршрутів несення служби та 4 патрульних наряди і автопатруль (наприклад під керівництвом НПГ) (рис. 2).

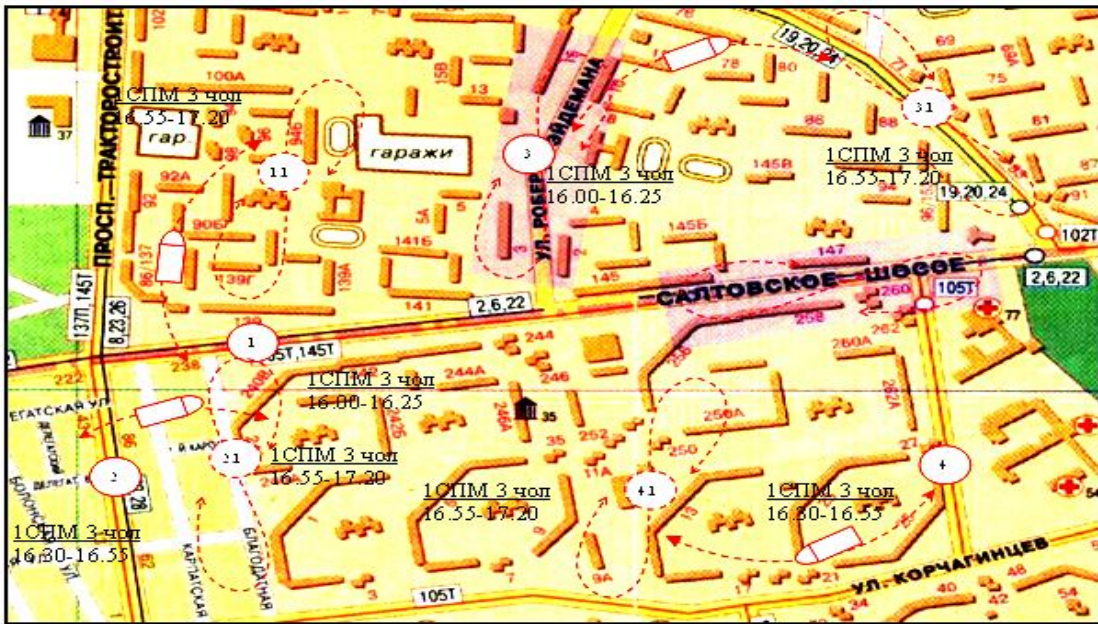

Рис. 2. Спосіб найбільшого перекриття маршрутів патрулювання

Збільшення перекриття зон відповідальності можливе за рахунок почергового переміщення патрульних нарядів відповідно певного графіку на інші (не перекриті) маршрути патрулювання. В той же час сам автопатруль також є окремим нарядом, але за рахунок того, що він майже постійно перевозить певний військовий наряд, він є посиленням нарядом і може бути використаний як пересувна група швидкого реагування для надання допомоги як нарядам які підпорядковані начальнику патрульної групи так і іншим нарядам.

Висновки

Приведені в статті основні вимоги до несення патрульно-постової служби на маршрутах патрулювання, способи дій патрульних нарядів та порядок розрахунку довжини маршруту різними способами може бути використано під час розроблення пропозицій командира підрозділу до плану комплексного використання сил та засобів на службі з охорони громадського порядку та профілактичних відпрацювань.

СПОСОБИ НЕСЕННЯ ПАТРУЛЬНОЇ СЛУЖБИ ВОЙСКОВИМИ НАРЯДАМИ

П.В. Пистряк, В.П. Варакута, В.В. Еманов, К.В. Плетко

Исходя из личного опыта несения службы по охране общественного порядка определены требования к способам несения службы, рассмотрены существующие и предложено новые способы несения службы патрулями во время проведения профилактических работ, при усилении службы и участии в обеспечении массовых мероприятий.

Ключевые слова: *патрульно-постовая служба, охрана общественного порядка.*

METHODS OF EXECUTION OF PATROL SERVICE MILITARY DRESSES

P.V. Pistryak, V.P. Varakuta, V.V. Emanov, K.V. Pletko

Coming from the personal experience of execution of service on the guard of public peace certain requirement to the methods of execution of service, existing is considered and the new methods of execution of serving as patrols are offered during conducting of the prophylactic workings off, at strengthening of service and participating in providing of mass measures.

Keywords: *patrol service, public law enforcement.*

Автори не претендують на кінцевий результат приведених матеріалів та пропонують надалі більш детально розглядати порядок організації служби з ОГП з метою підвищення її ефективності.

Список літератури

1. *Статут патрульно-постової служби міліції України: наказ Міністра внутрішніх справ України від 28.07.94 № 404.*

2. *Тимчасове положення про організацію служби спеціальних моторизованих військових частин міліції, військових частин спеціального призначення та підрозділів оперативного призначення внутрішніх військ МВС України: наказ МВС № 521 від 05.07.2005 р.*

3. *Обрядін В.В. Методика оцінки можливостей частини спеціального призначення по веденню розвідки під час оборони важливого об'єкта / В.В. Обрядін, П.В. Пистряк // Честь і закон. – Х.: Акад. внутрішніх військ МВС України. – 2009. – № 3. – С. 59-64.*

Надійшла до редколегії 12.04.2012

Рецензент: д-р військ. наук, проф. Г.А. Дробаха, Харківський університет Повітряних Сил ім. І. Кожедуба, Харків.